

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 196/2008/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

167/2008. (XII. 17.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ budapesti lakos 2008. szeptember 5-én előterjesztett **panaszát** a 2008. december 17-én – dr. Kaltenbach Jenő elnök, testületi tag távollétében – megtartott zárt ülése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv, a Nemzeti Nyomozó Iroda vezetőjéhez.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben alapjogot csekély mértékben sértő intézkedésre került sor, ezért a Testület a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 93. §-ának (2) bekezdése szerint a panasz áttételéről döntött.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos a 2008. szeptember 4-én, Budapesten az V. kerület, Szemere utcában foganatosított rendőri intézkedések (igazoltatás, adatok rögzítése) tárgyában terjesztett elő panaszt, melyben kérte, hogy ügyét a Testület vizsgálja ki.

I.

A panaszos a Testületnél előterjesztett panaszában előadta, hogy 2008. szeptember 4-én több ismerőssel 10 óra 45 perckor a Budapest V. kerület, Szemere utca 13. szám előtti buszmegállóban várakoztak, amikor tőlük 30-40 méterre fekete öltözetű símáskot viselő emberek sorozatlövő fegyverekkel felszerelve jelentek meg.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyi adatait töröltük.

A panaszos által megjelölt megkülönböztető jelzést használó gépkocsi a gépjárműforgalmat akadályozva keresztben állt az úton. A gépkocsi közelében négy hasonló öltözetű személy állt, akik az előttük álló gépkocsiba egy embert ültettek be.

Ezt követően a „Rendőrség” felirattal ellátott gépkocsik a helyszínről eltávoztak. A történésekről a fényképeket és videofelvételt készített a panaszos.

A panasz szerint rövid időn belül három állig felfegyverkezett fekete öltözetű símaszkos személy indult a panaszos felé. A símaszkos személyek a panaszoszt és társait mozgásukban akadályozták, körbeállták őket.

A panaszos szerint – az általa készített képeken is látható – egy fekete ruhás egyén tisztelgés, köszönés mellőzésével a „személyi igazolványt legyen szíves, rendőrség” szavakat mondta. A panaszos előadta, hogy a három személy egyikén sem volt azonosítósám elhelyezve. A panaszos kérésére egyikük elővette jelvényét. A panaszos kérdésére, hogy „mi történik?” csupán annyi volt a válasz, hogy igazoltatás alá vonták őt. Az intézkedő rendőr az intézkedés okaként azt jelölte meg, hogy „ön lekamerázta a mi tevékenységünket”.

Az intézkedés végén a panaszos megkérdezte az intézkedő rendőr rendfokozatát és szolgálati helyét. Először csak a számot közölte, mondván csak ennyit köteles megadni, később azonban azonosította magát és megjelölte szolgálati helyét is.

A panaszos előadta, hogy az intézkedésben résztvevő állig felfegyverzett rendőrök – géppisztoly, pisztoly, különböző nagyságú kések, ablaktörő kalapács – ruházatukon látható módon azonosító számot nem viseltek. Ruházatukon, magyar nyelven feltüntetve a rendőrség szó nem volt.

Az intézkedés során a panaszos és ismerősei személyes adatait nem RK lapra, hanem egy fekete színű zsebnaptárba rögzítették, adataikat rádióon továbbították. A panasz szerint az intézkedés indokolatlanul hosszú ideig, 27 percig tartott. A panaszos ismeretei szerint egy körözési információt a Schengeni adminisztrációval együtt egy perc alatt is le lehet kérni.

Az intézkedés ideje alatt ugyanakkor a panaszosnak több ismerőse is látta, hogy „magyar nyelvű rendőrség feliratot nem viselő személyek” veszik körül őket „biztosítási háromszög gyakorlatot végezve.”

A panaszos beadványa mellé csatolt egy CD lemezt is, amelyen az intézkedés során elhangzottakról készített hangfelvétel, és az általa készített fényképek találhatók.

2) A tényállás tisztázása érdekében a Testület megkereste a Nemzeti Nyomozó Irodát (továbbiakban: NNI) és kérte, hogy az intézkedésről készült rendőri jelentést – különös tekintettel az igazoltatás okára – küldje meg a Testület részére.

Az NNI a Testület kérésére megküldte a panaszolt rendőri intézkedésről készült rendőri jelentést, és a NNI Igazgatójának tájékoztatóját.

Az intézkedésben résztvevő rendőr főhadnagy 2008. szeptember 4-én jóváhagyott védelmi terv alapján látott el feladatot a Legfelsőbb Bíróság épületében. A védelmi művelet végzésekor, a védett személy beszállítása során zárásban vett részt társaival, amelynek során arra lettek figyelmesek, hogy egy férfi a Szemere utca és Markó utca sarkáról videofelvételt készít a műveletről. A rendőr főhadnagy ezt jelentette a helyszínbiztosítás parancsnokának, majd rendőr törzsszázslós kolleganőjével megkezdték a panaszos és társai igazoltatását. Az intézkedés közben helyszínre érkezett a helyszínbiztosítás parancsnoka is.

A panaszost és társait a körözési nyilvántartásban a 112-es segélyhívón keresztül – azonosítást követően – a BRFK V. Kerületi Rendőrkapitányság ügyelete ellenőrizte nemleges eredménnyel, ami után befejezték az intézkedést.

A rendőri jelentés szerint az intézkedés alatt a panaszos és társai folyamatosan kétségbe vonták az intézkedés jog- és szakszerűségét. A főhadnagy az intézkedés megkezdésekor a köszönést követően felmutatatta a szolgálati igazolványát és jelvényét, majd a személyazonosságuk igazolására szólította fel a panaszost és társait. A főhadnagy jelentésében megjegyezte, hogy a lekérdezés során az igazoltatás alá vont személyek folyamatosan becsmérelték a rendőrséget és annak munkáját.

A NNI Igazgatójának tájékoztatója szerint 2008. szeptember 4-én 10 óra 45 perckor a NNI Tanúvédelmi Szolgálat munkatársai intézkedtek, akik emberölés büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban lévő bírósági tárgyalásra állítottak elő és szállítottak el olyan személyeket, akik a 2001. évi LXXXV. törvény szerinti Védelmi Programba felvételre kerültek.

Az intézkedés alapjául az szolgált, hogy a bíróság épületétől a Védelmi Programban szereplő személlyel távozó szolgálati gépjárművekről a panaszos videofelvételt készített, amelyet kockázati tényezőként lehetett értékelni. A kiemelt tárgyi súlyú bűncselekményekben érintett védett személy életének, testi épségének biztosítása érdekében szükségessé vált a felvételeket készítő személyek személyazonosságának megállapítása.

A NNI Igazgatójának tájékoztatója szerint „a panaszban kifogásolt összes körülmény, megfelel a biztonsági előírásoknak, valamint a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II.5.) KPM-BM együttes rendelet (KRESZ) 42. szakasz (1) bekezdésében és 49. szakasz (1) bekezdésében foglaltaknak.”

A videofelvételt készítő személyekkel szemben az igazoltatásra az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése, illetve a Rendőrségi Szolgálati Szabályzatról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 38. §-a alapján került sor.

Az intézkedésről készült rendőri jelentés szerint az intézkedés kezdetekor a szolgálati igazolvány és jelvény az intézkedők részéről a köszönést követően felmutatásra került.

A Szolgálati Szabályzat 4. §-a szerint a rendőrnek az intézkedés kezdetekor csak akkor kell tisztelegni, ha egyenruhát visel. A NNI Tanúvédelmi Szolgálat munkatársai részben bevetési öltözetet, részben pedig civil ruhát viseltek, mely nem minősül egyenruhának, így az intézkedés kezdetekor nekik nem kell tisztelegniük.

Az intézkedés során az igazoltatott személyek személyi adatait a 112-es segélyhívón keresztül felhívott Budapesti V. Kerületi Rendőrkapitányság ügyeletén ellenőrizték a nyilvántartási rendszerben, melyre a Szolgálati Szabályzat 38. §-ának (1) bekezdése alapján került sor.

A NNI Igazgatójának tájékoztatója szerint az igazoltatás közvetlenül a személyi adatok megállapítására irányult, így annak okáról külön felvilágosítás nélkül is tudomást szereztek. Tekintettel azonban arra, hogy az igazoltatásra a Védelmi Programban – szolgálati titokká minősített terv alapján – végrehajtott eljárással összefüggésben került sort, így az azzal kapcsolatos további felvilágosítást az intézkedő rendőr nem adhatott.

3) Annak megítélése során, hogy a panaszos által csatolt hangfelvételek, illetve képfelvételek felhasználhatóak-e a Testület eljárásában, a Testület a Legfelsőbb Bíróság gyakorlatára támaszkodott. A Legfelsőbb Bíróság e tárgyban – a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményére (a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 4. §) is utalva – elsőként a BH1985. 57. szám alatt közzétett eseti döntésben adott iránymutatást. Kimondta, hogy a hangfelvételnek a bírósági vagy szabálysértési eljárásban bizonyítékként való előterjesztése felhasználásnak – nyilvánosságra hozatalnak – minősül és a felhasználás tényének megállapítása szempontjából közömbös az, hogy a hangfelvétel készítése a személyiségi jog megsértésével vagy ilyen jogsértés nélkül történt. Az igazság érvényesülésének biztosítása közérdek és a bizonyítás ezt a célt szolgálja. Nem lehet ezért a hangfelvétel felhasználását visszaélésnek tekinteni, ha ez a hangfelvétel felhasználójával szemben elkövetett jogsértéssel kapcsolatos bizonyítás érdekében történik. Erre tekintettel a Testület úgy foglalt állást, hogy a felvételek a Testület eljárásában bizonyító erővel rendelkeznek, ezért azokat a Testület a vizsgálata során felhasználta.

III.

Az Rtv. 1. §-ának (1) bekezdése szerint: „A Magyar Köztársaság Rendőrségének (...) feladata a közbiztonság és a közrend védelme (...).” A (2) bekezdés f) pontja szerint: „A Rendőrség a közbiztonság és a közrend védelme (...) körében az e törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében: f) ellátja a közterület rendjének fenntartásával kapcsolatos rendészeti feladatokat”. Az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése szerint: „A rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési

vagy bűnüldözési célból (...) kell megállapítani.” A (3) bekezdés szerint: „Az igazoltatás során rögzíteni kell – ha további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények ezt indokolják – az igazoltatott személyazonosító adatait, az igazolvány sorozatát és számát, valamint az igazoltatás helyét, idejét és okát.” A személyazonosító adat fogalmát e § (8) bekezdése pontosítja. Az igazoltatás és az igazoltatott adatai rögzítésének egyéb részletszabályait a Szolgálati Szabályzat 38. §-a tartalmazza. Annak (1) bekezdése alapján: „Az igazoltatás során a rendőr elkéri az igazoltatott személyazonosító igazolványát vagy egyéb, a személyazonosságot hitelt érdemlően igazoló okmányát. (...) Az intézkedés során minden esetben ellenőrizni kell az igazoltatott személy és a bemutatott okmány adatait a Schengeni Információs Rendszerben (SIS), a körözési információs rendszerben, illetőleg – szükség szerint – a személyi adat- és lakcím nyilvántartásban, vagy az okmány-nyilvántartásban. A (2) bekezdés szerint: „Az igazoltatás során meg kell állapítani a személy azonosságát, és az igazoltató lapon rögzíteni kell annak az igazoltatottnak az Rtv. 29. §-ának (8) bekezdése szerinti személyazonosító adatait, az igazolványának sorozatát és számát, valamint az igazoltatásának helyét, idejét és okát, akinél ez a további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények ezt indokolják.” Az Rtv. 29. § (7) bekezdése értelmében az igazoltatás során rögzített adatokat főszabály szerint az intézkedés befejezését követő 180. napon meg kell semmisíteni.

Az intézkedő rendőr szolgálati fellépésének módját az Rtv. 20. §-a, és a Szolgálati Szabályzat 4. §-a szabályozza. E rendelkezések szerint a rendőrt egyenruhája és az azon elhelyezett azonosító jelvénye, vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. Az intézkedést megfelelő köszönéssel, megszólítással, az intézkedés és céljának megjelölésével, a rendőr nevének és azonosító számának közlésével, valamint a szolgálati igazolvány, vagy az azonosító jelvény felmutatásával kell megkezdeni – ha ez az intézkedés eredményességét nem veszélyezteti. A rendőr ruházatán az azonosító jelvényének számát mindig jól láthatóan kell feltüntetni [Rtv. 20. § (4) bekezdés]. Intézkedés vagy kényszerítő eszköz alkalmazását követően az intézkedés alá vontat tájékoztatni kell az Rtv. szerinti panasz lehetőségéről. Az azonosító jelvény ruházaton történő elhelyezéséről a Magyar Köztársaság Rendőrsége Öltözködési Szabályzatának kiadásáról szóló 12/2006. (IX. 27.) ORFK utasítás (a továbbiakban: Öltözködési Szabályzat) rendelkezik. Az Öltözködési Szabályzat 6. sz. mellékletének 9. c) pontjának első fordulata szerint az azonosító jelvényt a zubbony, a szolgálati dzseki (téli, nyári), a hosszú és rövid ujjú ing (szürke vagy kék, fehér), a gyakorló zubbony, a motoros ruha (téli, nyári), valamint a kutyavezető kabát bal mellényzsebén a zsebfedő alatt, annak rögzítő gombjára gombolva, annak hiányában annak képzeletbeli helyére tűzve kell viselni. A 2. sz. melléklet 2. c), illetve 3. c) pontjaihoz fűzött megjegyzések első fordulata ugyanakkor úgy rendelkezik mind a régi típusú (szürke) gyakorló öltözetre, mind az új típusú gyakorló öltözetre, hogy ezek esetén a szolgálati azonosító jelvény viselése a szolgálati előljáró döntése értelmében – az adott szolgálati feladat időtartamára – nem kötelező.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint az, akinek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette, kérheti,

hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el. Az Rtv. tehát egyértelmű abban, hogy mindenki csak az őt magát ért sérelemmel kapcsolatban élhet panasszal a Testületnél.

Az Rtv. 29. §-ának fentebb idézett (1), illetve (3) bekezdését alapul véve a Testületnek a panaszolt esetben azt kellett vizsgálnia elsődlegesen, hogy az igazoltatáshoz és az adatrögzítéshez szükséges törvényi indokok fennálltak-e.

IV.

A fenti jogszabályok alapján a panaszolt rendőri intézkedések érintették a panaszos személyi szabadsághoz és személyes adatainak védelméhez való alapvető jogait.

1) A panaszossal szemben fogantatosított igazoltatás az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat felhívott rendelkezéseinek megfelelően történt. Az intézkedések okát, a panaszlehetőségről szóló tájékoztatást és – kérdésre – szolgálati adataikat az intézkedő rendőrök elmondták a panaszosnak. Az intézkedés az arányosság követelményének (Rtv. 15. §) megfelelően a szükségesnél hosszabb ideig nem tartott; mivel a panaszossal szemben jogsértő cselekményt nem állapítottak meg, ezért őt az intézkedés végén haladéktalanul útjára bocsátották. A rendőrök tehát a jogszabályok szerint kellő jogalappal, jogszerűen intézkedtek, melyet különösen is indokolt az a körülmény, hogy a NNI Tanúvédelmi Szolgálatának munkatársai a Védelmi Programban résztvevő védett személy beszállításában vettek részt, amelyről a panaszos videofelvételt készített. A kiemelt tárgyi súlyú bűncselekményben érintett védett személy biztosítása érdekében vált szükségessé a felvételt készítő panaszos személyazonosságának megállapítása. Mindezek alapján a panaszos személyi szabadságának néhány perces, csak a szükséges ideig tartó korlátozása – tekintettel az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdésére is, mely szerint a Rendőrség a feladatának ellátása során a személyi szabadsághoz fűződő jogot a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja – a jogszabályoknak megfelelően történt; indokoltsága a panaszos részéről eredményesen nem vitatható, alapjogsérelmet nem valósított meg.

A panaszos beadványában hivatkozott arra is, hogy az intézkedő rendőr köszönés és tisztelgés mellőzésével kérte a panaszos személyi igazolványát. Ezt a CD lemezen csatolt hang- és képfelvételből nem lehetett megállapítani, és az intézkedő r. törzsszázlós jelentése sem tér ki erre a körülményre. Az azonban a csatolt hangfelvételtől, a jelentésből és a panaszbeadványból egybehangzóan megállapítható, hogy az intézkedés végén a rendőr minden szolgálati adatát a jogszabályoknak megfelelően megadta a panaszosnak, illetve ezen adatokat a panaszos már az intézkedés közben is lejegyeztelte, hangfelvételre mondta, majd panaszbeadványába beleírta. Ezek alapján, az eset összes körülményére tekintettel az a panaszos semmilyen alapvető jogát nem érintette, hiszen az intézkedő rendőr szolgálati adatait megismerhette, azokat a beadványában le is írta.

2) A panaszos állítása szerint igazoltatása során adatait az egyik rendőr egy füzetbe jegyezte fel, nem pedig RK lapra. A panaszos ezen állítását az intézkedő r.

törzsszázlós jelentése sem cáfolta. Az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat a fent említett jogszabályi rendelkezések szerint lehetőséget ad az intézkedő rendőrnek az igazoltatott adatainak rögzítésére, ha arra további intézkedés, eljárás, vagy egyéb körülmények miatt szükség van. Ez a rendőrség számára a személyes adatok védelméhez való alapvető jog törvényes korlátozásának lehetőségét [Rtv. 17. § (1) bekezdés] teremti meg. Az alapvető jogokat azonban a Rendőrség – feladatának ellátása során – csak a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. Ez a rendelkezés biztosítja azt, hogy a Rendőrség általi alapjog-korlátozások során az Rtv.-ben, és egyéb a Rendőrségre vonatkozó jogszabályokban foglalt garanciális elemek, biztosítékok mindenképpen érvényre jussanak.

A konkrét panaszügyben a Testület utal az igazoltatás során történő rendőrségi adatrögzítés szabályaira (Rtv. 29. §), melyeket a Szolgálati Szabályzat pontosít. A Szolgálati Szabályzat 38. §-ának (2) bekezdése kimondja, hogy az igazoltatott adatait „igazoltató lapon” kell rögzíteni. Az adatrögzítés ugyanis csak ebben az esetben követhető nyomon és ellenőrizhető vissza, csak ilyen formában felel meg a jogszabályi rendelkezéseknek. Ha az igazoltatás során történő adatrögzítés nem az e célra rendszeresített igazoltató lapon, hanem csak egy jegyzetfüzetbe történik, akkor az igazoltatott személyes adatainak további sorsa kikerül a jogszabályi kontroll alól, és fennáll annak a lehetősége, hogy a szigorú törvényi garanciák – mint pl. a felhasználhatóságra és a megsemmisítésre vonatkozó szabályok – sérülnek, vagy egyáltalán nem érvényesülnek. Ettől még az intézkedő rendőr ilyen esetben is figyelemmel lehet a jogszabályi biztosítékokra, és nem feltétlenül sérül az igazoltatott alapvető joga; de mivel nem a Szolgálati Szabályzat 38. §-ának (2) bekezdésének megfelelően rögzíti az igazoltatott adatait, legalább is az objektív lehetősége megteremtődik annak, hogy az említett biztosítékokat mellőzni lehessen. Ez pedig kiszámíthatatlan, bizonytalan helyzetet teremt az igazoltatott számára, melyben nem tudhatja biztosan, hogy adott esetben személyes adatait a jogszabályoknak minden tekintetben megfelelően fogják-e kezelni.

Ennek az objektív lehetőségnek a fennállása miatt a jelen panaszügyben a Testület arra a megállapításra jutott, hogy az intézkedő rendőr ezen eljárása – a panaszos adatainak jegyzetfüzetbe történő felírása – megvalósította a panaszos személyes adatok védelméhez való alapvető jogának csekély mértékű sérelmét.

A fentiekre figyelemmel a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint határozott, és az Rtv. 93. §-ának (2) bekezdése alapján az előterjesztett panasznak az intézkedést fogantatosító szerv vezetőjéhez való áttételéről döntött.

Budapest, 2008. december 17.

Dr. Juhász Imre sk.
elnökhelyettes, testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra sk.
előadó testületi tag

Dr. Féja András sk.
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf sk.
testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület